

Text och bild: Caroline Högrud

Berlin – i musikens kulisser på 70-talet

RUM MED ANOR. Der Meistersaal, eller "The big hall by the wall", som David Bowie kallade det. Här spelades några av rockhistoriens viktigaste låtar in.

David Bowie och Iggy Pop. Två av 70-talets största stjärnor slog sina påsar ihop och for till Berlin. Här stannade de i tre år och skapade låtar som Heroes, Lust for life och China girl.

Följ med på minnenas promenad.

Thilo Schmied blickar ut över rummet.

– Här är platsen där allt hände, säger han.

Han pratar om Der Meistersaal i Hansa Tonstudio, som ligger vid Potsdamer Platz i centrala Berlin. Det var här legender som David Bowie och Iggy Pop spelade in sina mest kända låtar, men även artister som Depeche Mode, Kent och U2 har frodats i kreativitet på samma plats.

I dag har rummet återskapats så som det såg ut 1913 när det först togs i bruk av Berlins gesällar inom byggarbetskrået. Namnet Meistersaal, mästerns sal, kommer från att en del av hantverkarna fick ta emot sina mästarbrev där. Under 20-talet öppnades lokalen för allmänheten och användes för konserter, högläsningar och fester. 1972 gjordes byggnaden om till flera musikstudior.

Det är högt i tak och rummet är mörkt trots att solen skiner utanför. Det är ingen traditionell inspelningsstudio. Associationerna går till en gammal intim teater, med mörkt trä, guld och röda varma toner. Jämför man bilder från 1913 med i dag, så syns inte många förändringar. Men vissa är uppenbara: Det är andra tapeter, inga lejonhuvuden på väggen men däremot en projektor mitt emot scenen.

Thilo Schmied gör guidade turer till Berlins musikhistoriska platser. En del av dem erbjuder exklusiva besök på insidan av Hansa Tonstudio.

I dag har ett tyskt par valt att ta del av den privata guidningen. De bollar frågor till Thilo som glatt besvarar dem.

– Är det ingenting som saknas? frågar Thilo och hans röst ekar ut i salen.

Han syftar på att i traditionella musikstudior har artisten och ljudteknikern ögonkontakt. Der Meistersaal och det forna

mixerrummet ligger inte vägg i vägg. Det löstes istället med TV-monitorer, så att ljudteknikern hela tiden kunde se vad som skedde i rummet.

Mixerrummet ligger bara några meter bort, i dag är det en bar. Till vänster ligger det stora fönstret som David Bo-

wie blickade ut mot muren genom. En nyskriven text malde i huvudet och så hände något som skulle få oanade effekter.

– Han hade typ bett alla att dra åt helvete i tio minuter, tog en cigarett, tittade ut genom fönstret och såg sin producent Tony Visconti kyssa körsångerskan Antonia Maass under ett av vaktornen, säger Thilo.

Det var det ögonblicket kombinerat med en tavla av Otto Mueller, en av Bowies favoritkonströrer på Die Brücke Museum, som fick honom att skriva raderna *I remember, standing by the wall. The guns shot*

RUM MED UTSIKT. På det här fönsterblecket i mixerrummet brukade Iggy Pop sitta.

above our heads and we kissed as though nothing could fall i låten Heroes från 1977.

Edu Mayer var ljudtekniker på några av Bowies och Iggys Berlinproducerade album. Han minns en kväll när han skulle spela ett spratt med dem i mixerrummet.

– Jag tog en av lamporna och riktade den mot fönstret, rakt mot vaktmännen. När jag gjorde det, kastade sig Tony och David ner bakom kontrollpanelen eftersom de trodde att ljuset var vakterna som sköt mot dem. Och David gapade ”Edu, gör inte så där!”

Thilos orange skor visar oss vägen till hans minibuss som är gul och blå och pryds av en tecknad bild av honom själv. Under färden varvas guidningen med musik, intervjuer och information. Få stopp på turen handlar om Bowie och Pop. Fritz Music Tours med Thilo Schmied i spetsen, erbjuder en

resumé av Berlins musikhistoria med stor variation. Till hösten finns det planer på att starta en renodlad David Bowie och Iggy Pop-tur.

– Jag har redan börjat samla in material och prata med nyckelpersoner. Det kommer att bli runt 20 stopp på turen, berättar Thilo över en fika på kaféet som ligger bredvid Hansa Tonstudio. Det var inte ovanligt att artisterna gick över och tog någonting att äta här.

Thilo Schmied har arbetat med musikbranschen i nästan tjugo år och har utvecklat ett stort kontaktnät.

– Det är inte ett jobb, det är mitt liv, säger Thilo.

En av alla de personer som blivit intervjuade av Thilo inför den nya Bowie- och Popturen är Gerhard Hoffman. Han var med och

GUIDE. Thilo Schmied planerar att komplettera den musikhistoriska turen med en som fokuserar enbart på David Bowie och Iggy Pop.

startade gaybaren Anderes Ufer som Bowie och Pop brukade hänga på. Gerhard's röst ekar ut genom trappuppgången i Schöneberg där han bor. Han ursäktar att han talar i telefon samtidigt som han visar vägen in i lägenheten, längst in, till sitt kontor. Han lägger på och tänder en cigarett.

Fakta | Platser att besöka

David Bowies och Iggy Pops lägenhet/Neues Ufer
Hauptstrasse 155/157, Schöneberg

Hansa Tonstudio
Köthener Strasse 38, Kreuzberg
www.hansatonstudio.de

Die Brücke Museum
Bussardsteig 9, Berlin-Dahlem
www.bruecke-museum.de

– Oj, jäklar, nu tände jag den i fel ände, jag blir så himla nervös, säger han med ett brett leende. Han kilar ut och kommer tillbaka med en rättvänd cigarett.

– Åh, 70-talet i Berlin, säger han, suckar nostalgiskt och fortsätter.

– Jag minns första gången jag träffade dem. Jag stod bakom baren och en kille kom fram och frågade efter Bowie. Jag svarade typ "Bowie?" Efteråt sade jag till en av de anställda att det var en konstig kille som frågade efter Bowie. Varpå min kollega säger till mig, och pekar: "Bowie sitter där". Och jag hade inte lagt märke till någonting.

David Bowie och Iggy Pop delade lägenhet på Hauptstrasse 155. Porten ligger bara några meter från Anderes Ufer.

– Jag träffade dem många gånger, även Bowies fru och son kom dit. Jag såg Iggy Pop på TV häromdagen och då tänkte jag att han ser precis likadan ut med sina stora ögon.

I Thomas Jerome Seabrooks bok *Bowie in Berlin. A new career in a new town* tar han upp att det inte bara var för att sluta med droger som Bowie och Pop valde att åka till Berlin, utan att det också var ett konstnärligt beslut. Något som resulterade i att de släppte fyra klassiska album under ett och samma år: *Low*, *The Idiot*, *Lust for Life* och *Heroes*, samtliga utgivna 1977.

Tillbakalutad i stolen avbryter sig Gerhard Hoffman för att ta av sig sin svarta polotröja. Ett leende sprider sig i det vita skägget när han börjar berätta om en annan kväll när han kommit hem sent och lade märke till att det inte fanns några fönster kvar på kaféet.

– Ett band hade spelat

KOMPISAR. David Bowie, Tony Visconti och Edu Mayer i ett av Hansa Studios mixerrum. Bild: Privat.

under kvällen. De var väldigt populära men också provocerande, en kille blev galen och började bråka. När jag kom dit så var David redan där och hade tagit med sig pengar för att betala rutorna. Han väntade med oss ända tills glasmästarna kunde komma. Vem gör något sådant? Vem kommer ut när man hör trasigt glas och vill betala? David älskade verkligen Anderes Ufer.

I dag ligger ett annat kafé på samma plats som bär namnet Neues Ufer, antagligen för att anspela på platsens historia. Skyltarna är samma fast i olika färger och det är fortfarande en gaybar, men där tar likheterna slut. Stället fyller inte alls samma funktion som Anderes Ufer gjorde.

– Det fanns inget annat ställe som Anderes Ufer på 70-talet. Vi hade konstutställningar och musik, och bröt mot dåtidens mode. Därför blev det så otroligt populärt. Människor från hela Europa färdades till kaféet. Det har gett mig många kontakter.

Gerhard Hoffman tar fram ett gammalt fotoalbum med polaroidbilder ur sin fyllda bokhylla. Och när man får ta del av alla förändringar som Anderes Ufer gått igenom är det svårt att förstå att det är samma kafé på bilderna. De har haft allt från ut-

ställningar med provocerande homosexuell konst, till att skapa golv på väggarna och möbelbyten flera gånger. Även en bild på David Bowie med en pipa i munnen och en natt mustasch på överläppen finns med i albumet.

Gerhard Hoffman suckar och skakar på huvudet när han tänker på de som hoppas på att få uppleva Anderes Ufer i dag.

– Det går inte att förstå hur vi hade det, vilken stämning det var, det var verkligen något helt annat.

Berlinfrälst Bowie-fantast som är tacksam för att hon fick chansen att skriva ett reportage om tiden Iggy Pop och David Bowie spenderade i Berlin. Hon har en förkärlek för redigering och layout, något som hon vill arbeta med i framtiden. Favoritlåtar från Berlinalbumen är *Some weird sin* (Iggy Pop) och *A new career in a new town* (David Bowie). Lyssna och njut.